

El darrer Carver

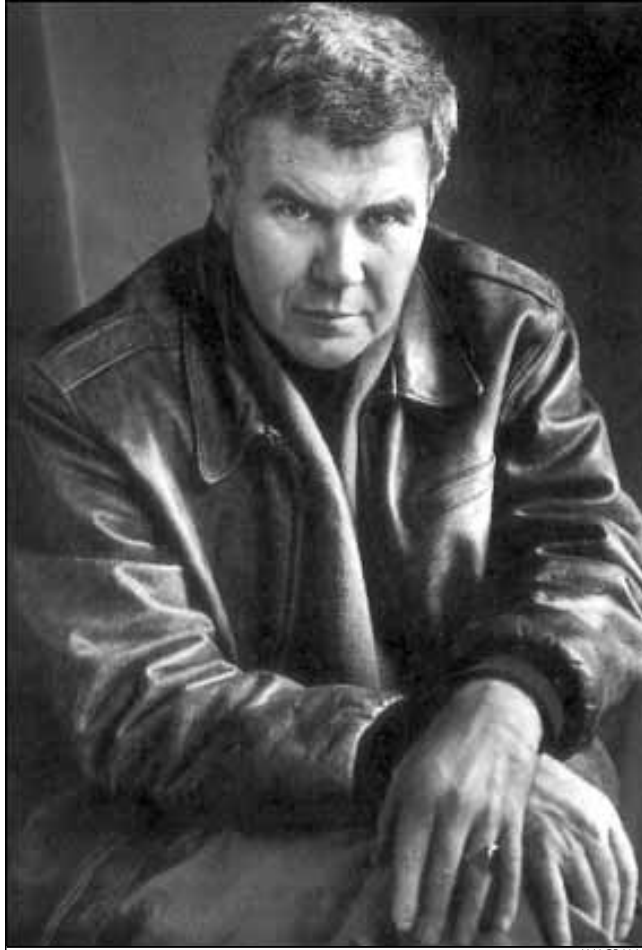
EDUARD MOLNER

NARRATIVA

Parlar del darrer Carver resulta difícil perquè sembla que ja s'hagi dit tot. Parlar sobre la seva literatura resulta difícil, però reellegir-la no. En llegir *Si em necessites truca'm*, potser no retrobem el millor de la creació carveriana, però les seves històries contenen tota la seva força. Material que ell devia considerar encara no prou bo per ser publicat al seu dia, ara ha estat compilat per la seva vídua, la poetessa Tess Gallagher, i editat amb respecte, molta cura i fins i tot tendresa, tenint en compte que es tractava d'un home molt capaç de revisar els seus textos més de trenta vegades.

La força de Carver: la seva obra no gaire extensa, limitada per una trajectòria colpejada per l'alcohol i una mort prematura, va significar una revolució per a la narració curta nord-americana, revolució d'unes dimensions que el temps ha convertit en gairebé il·limitades. Potser només cal dir que el que fa un temps era el nom d'un escriptor, avui és una manera d'escriure. I les cinc històries de *Si em necessites truca'm* són exemple de tot això. Per resumir-ho en una frase ja famosa "No expliquis que sobre el moble hi ha una pis-

tola si la pistola no ha de ser disparada". Aquest és l'estil carverian tan influent en la literatura d'arreu -també en la nostra- en els darrers 25 anys. En les seves històries t'ho creus tot, evidentment, però la seva virtut és la d'afegir a la contundència quotidiana tan ben explicada, imatges d'una bellesa gairebé poètica.

El narrador nord-americà Raymond Carver

Tres constants es mantenen en les cinc històries, tres constants que s'expliquen a partir de la biografia del mateix autor: sempre hi ha una parella en crisi, sempre hi ha alcohol i sempre hi ha el començament d'una nova vida, o d'una nova etapa dins la vida d'algun dels personatges. Gallagher, en un magnífic epíleg al llibre, ressegueix les històries en funció de la vida del seu marit i efectivament hi ha molt passat real dins les històries. Però diria que això és ben bé secundari; en la ficció carveriana hi ha una dosi de realitat que aclapara, que t'atrapa i et manté atent fins a la darrera pàgina i té la virtut de deixar-te amb ganes de continuar tu mateix les històries allà on ell les ha deixades. És aquí on hi ha la força d'aquestes històries, de les pel·lícules senceres que tots els personatges tenen, Carver n'extreu la seqüència necessària i l'explica meravellosament. De la dificultat de fer això en podrien donar comptes les desenes de mals imitadors que han sorgit arreu. Afortunadament amb *Si em necessites truca'm* tenim l'oportunitat d'una darrera delectació de l'obra original del gran mestre de la història curta.

Raymond Carver, *Si em necessites truca'm*. Traducció de Carles Miró. Anagrama/Empúries. Barcelona, 2001.

POESIA

Entre la natura, la proximitat i la distància

ANDREU GOMILA

Tònia Passola, *Cel rebel*. Premi Cadaqués a Rosa Leveroni 2000. Proa. Barcelona, 2001.

W. H. Auden és el poeta occidental que ha emprat millor la natura per descriure trets, desigs, espais íntims i de llibertat, amb metàfores exactes entre la vida humana i la natura que ens envolta. Tònia Passola segueix en bona part del seu debut poètic la línia mestra de l'escriptor anglès, en un llibre on el primer que sobta és el seu temps d'escriptura, ja que tots els poemes tenen una data que oscil·la entre el 1980 i el 1990, la majoria entre el 1988 i el 1990. Per altra banda, demostra que la bona poesia continua vigent amb el pas dels anys.

Estructura el volum en tres parts: *Sang subterrània*, *Runa* i *Jardins*. Tres subtítols força expressius a l'hora d'exhibir el que vindrà després. Així, comença cercant el seu jo, amb un to força intimista, a través de diferents espais, bé paisatges que reté la seva memòria, bé sentiments instantanis. Passola manté un deix optimista, esperançador, sense deixar de tocar amb els peus a terra en versos on demostra les dificultats de comunicació amb tot allò que l'envolta: "Entre el món i jo, cap resposta", escriu al poema *Posta*. De tota manera, versos com els d'*Entusiasme* o els magnífics de *És a l'abril, al maig* la situen positivament davant la vida. Cal destacar aquest darrer com el més reeixit de la sèrie, el més audenià, ja que l'arribada de la primavera li serveix per donar sortida a tota una sèrie d'emocions, contraposant, al final, el miratge del suïcidi amb el desig de viure. Un joc de contraris que domina tot el llibre. Podríem fer notar, en aquest primer capítol, alguna picada d'ullet a la tradició paisatgista pròpia, la que ve de l'Escola Mallorquina, sobretot al poema *Unió*, on es fon, literalment, amb cada part dels paisatges que conserva en el record.

A *Runa* passa de l'esperança a un cert desassossec vital, tot avançant en la precisió i en la intensitat dels versos. Ara mostra la seva altra cara, menys joiosa. Entren les reflexions sobre la literatura i els seus mites personals. A *Mites caiguts*, per exemple, s'adona que cap dels seus herois està viu. Es troba ella sola davant el món, l'escriptura: "Sóc el meu ahir, el meu demà: claustre on introduir / l'asfalt solitari del cor, l'èxtasi del gemec". La distància que pren en els primers poemes d'aquest capítol es va reduint, a poc a poc, fins a tornar a definir el seu jo, com ja havia fet al poema *Cruel metàfora*, de la part anterior.

RESSUSCITAR ELS MITES

A *Jardins* acabarà explotant. Primer, ressuscitar els mites propis (Miró, Dalí, Picasso, Foix, Magritte, Lorca, Tzara...). Després, canvia de rumb i aposta per un cert sentit lúdic i joganer de la poesia. I, finalment, essencialitza els conceptes a través de cinc sonets: la poesia com a expressió de l'esperança, el seu feminisme, la poesia com a expressió de la llibertat, l'art com a mescla de passió i intel·lecte multiplicats per la bellesa i la recerca darrere el mirall. Passola és, en definitiva, una viatgera constant entre la natura, la proximitat i la distància.

L'ordre de les coses no s'altera

CONCHA GARCÍA

POESIA

María Cinta Montagut, *El tránsito del día*. Miguel Gómez Ediciones. Málaga, 2001.

La poeta María Cinta Montagut (Madrid, 1946), resident a Barcelona des de fa alguns anys, ha publicat alguns poemaris separats per dues etapes. *Cuerpo desnudo* (1979), *Como un lento puñal* (1980) i *Volver al tiempo* (1983) conformen la trilogia dels seus primers llibres. Després d'un silenci de deu anys va publicar *Par* (1993), *Teoría del silencio* (1997) i, ara, *El tránsito del día*. Aquests tres últims llibres vénen a consolidar una poètica que es desenvolupa a través de dues mirades contraposades: el temps i l'obvietat del seu impossible retorn, en la seguretat que la vida queda reflectida a través dels actes quotidians gairebé intranscendents. En aquest poemari la idea que res es manté al mateix lloc és constant: "Y el sentimiento y la conciencia / de que se ha ido el tiempo. / Pero también la vida / y ese cosquilleo entre los dedos". El títol

del llibre ens dona la clau amb què hem d'entrar a llegir aquests versos serens i vitals alhora. La ciutat i el deambular per la memòria són les metàfores que ocupen el sentit de la veu poètica, una ciutat amb uns carrers i places plens d'un record que sembla dolorós: el d'haver viscut sempre pendent que una porta s'acabés de tancar. En canvi, ens diuen, davant la vida transcorreguda, transitada fins al fons, mai ens quedem indiferents.

UN GRAN ESCEPTICISME

En realitat també trobem en aquest llibre una posició filosòfica envoltada d'un gran escepticisme: "Una mañana el tiempo de pensar / tal vez se muere de otra forma / cuando se es mujer / y ya la eternidad es sólo una sospecha / unánime y distante". La maduresa d'aquests versos ens fa penetrar en sensacions ja conegudes tot i que moltes es vulguin oblidar deliberadament, com per exemple saber-se implicada en una constant recerca que sembla alimentar els nostres desitjos, i no obstant això, no se sap per què, acaba revelant-se davant nostre com la impossibilitat més certa: "Mil ojos van buscando los ojos que yo busco / para em-

prender sin miedo el final de la historia". La necessitat de trobar un temps tranquil en què la memòria sigui només el lloc de repòs de l'ànima, és una altra reivindicació d'aquesta veu poètica que s'assumeix com a dona: "Espero y no sé cuando volverá ese sosiego / que me acerca a la vida / tan desnuda de sombras en la nieve". Les imatges juguen a contrastar el discurs a través d'una simbologia transmissora d'una pau sense inquietud. La transparència, tardes de llum a la ciutat, la nit i la pedra, ens fan pensar en una tradició pròxima que parteix de poetes com ara Jorge Guillén i Pedro Salinas i se'n va cap a la mirada estètica i penetrant de l'últim Sánchez Robayna amb una veu més narrativa. Escepticisme i alhora consciència de pèrdua: "No es tiempo de buscar / tal vez, tampoco es tiempo de encontrar / pero existen lugares donde la vida late / y se oculta". El poema, un cop més, ens diu allò que ja sabem, el temps és l'interstici que hi ha entre el passat i el futur, per això el present per a alguns poetes constata una melangia bella, sense aspreses, sense banals conclusions perquè vivim en aquesta fugida constant.